

Encyklopedia Solidarności

<https://encysol.pl/es/encyklopedia/hasla-rzeczowe/14821,Zaklady-Naprawcze-Taboru-Kolejowego-w-Poznaniu.html>
2022-01-27, 07:13

Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Poznaniu

Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego w Poznaniu, otwarte w 1870 jako Warsztaty Kolei Marchijsko-Poznańskiej, ulegały wielokrotnym przekształceniom, zmieniała się także ich nazwa; od 1951: Zakłady Naprawcze Taboru Kolejowego. W XII 1980 stan zatrudnienia w ZNTK wynosił 4407 osób. 27 VI 1956 niezadowolenie załogi ZNTK doprowadziło do strajku i masówki. Jednego z organizatorów protestu, Czesława Rutkowskiego, UB zatrzymało na 48 godz. 28 VI 1956 załoga wyszła na ulice i przyłączyła się do robotników Zakładów im. Józefa Stalina i in. zakładów Poznania. Podczas pacyfikacji zginęło 3 pracowników ZNTK: Roman Jankowski, Czesław [Kłos](#) i Jerzy Przybylski, 10 zostało rannych. Na teren zakładu wkroczyło wojsko, mimo to 29-30 VI 1956 strajk kontynuowano. W X 1956 przed sądem stanął Zenon Urbanek (spośród 6 tymczasowo aresztowanych pracowników), został skazany na 6 lat więzienia za walkę z bronią w ręku przeciwko funkcjonariuszom UB. 17 XII 1970 grupa pracowników podjęła nieudaną próbę wywołania strajku. Do VIII 1980 w zakładzie miały miejsce tzw. przejawy niezadowolenia. 21 VIII 1980 na Wydz. Napraw Lokomotyw odbyło się spotkanie z z-cą dyr. i I sekretarzem KZ PZPR, podczas którego zgłoszono postulaty pracownicze. W związku z bardzo dużą liczbą żądań (ponad 500) zgłaszanych w ciągu nast. dni, 3 IX 1980 dyr. ZNTK powołał zakładową komisję ds. rozpatrzenia wniosków i postulatów załogi. 18 IX 1980 zawiązał się 18-osobowy Komitet Założycielski NSZZ z Prezydium w składzie: Waldemar Olszewski, Maciej Braun, Stanisław Sawka, Lech Wałęsa, Tadeusz Kołodziejcki, Henryk Pawlak i Włodzimierz Pigla. Przedstawicielem w MKZ został W. Olszewski. 3 X 1980 „S” ZNTK włączyła się do 1-godz. ogólnopolskiego strajku protestacyjnego, w I 1981 pracownicy wzięli udział w proteście ws. wolnych sobót: 10 I 1981 do pracy przyszło 31% załogi, 24 I 1981 - 21%.

Działalność Komitetu w ZNTK koncentrowała się gł. na realizacji postulatów oraz na sprawach spornych między pracownikami a dyrekcją, w związku z tym 13 X 1980 Komitet powołał 2 komisje: ds. realizacji postulatów i interwencyjną. 8 I 1981 odbyło się I WZD „S” przy ZNTK z udziałem 202 delegatów wybranych na zebraniach oddziałowych. Wybrano KZ w składzie: W. Olszewski (przewodniczący), Henryk Kaczmarek (wiceprzewodniczący), Jan Sarna, Romana Chuda, Leon Matuszczak, Franciszek Kaczmarek, Krystyna Mikołajewska, Zygmunt Magdziarek, Zdzisław Dotka, T. Kołodziejcki, Konrad Bieda, W. Pigla, Andrzej Antkowiak, Marian Biedaszkiewicz, Leszek Budaj, Leszek Wrzesiak i Hieronim Biały, w skład Prezydium weszli: S. Sawka (rzecznik prasowy), M. Braun (skarbnik) i L. Wałęsa (sekretarz); wybrano komisje: Interwencyjną, Socjalną, Świadczeń Statutowych, Informacyjną, Ochrony Pracy i Postulatową. I-XI 1981 „S” w ZNTK wydawała „Biuletyn Informacyjny Komisji Zakładowej NSZZ «Solidarność» przy ZNTK Poznań”. 15 V 1981 KZ „S” podjęła uchwałę o ufundowaniu tablicy ku czci pracowników ZNTK – uczestników poznańskiego Czerwca 1956; odsłonięto ją podczas uroczystości 27 VI 1981, w trakcie mszy św. poświęcono sztandar zakładowej „S”. 28 VI 1981 członkowie „S” ZNTK wzięli udział w uroczystościach odsłonięcia pomnika Ofiar Poznańskiego Czerwca 1956. W czasie I WZD Regionu Wielkopolska w VII 1981 jednym spośród delegatów na I KZD został wybrany pracownik ZNTK L. Wałęsa. 14 IX 1981 odbyło się II WZD „S” przy ZNTK. Z powodu wyjazdu z Polski W. Olszewskiego na nowego przewodniczącego KZ wybrano H. Kaczmarka, na rzecznika prasowego K. Mikołajewską, na wiceprzewodniczącego i skarbnika M. Brauna, na sekretarza L. Wałęsę. 1 XII 1981 odbyło się zakładowe Nadzwyczajne Zebranie Delegatów. 1980-1981 działacze „S” w ZNTK uczestniczyli w pracach struktur regionalnych i ponadzakładowych, m.in. w rozmowach między Komisją Rządową a Komisją Porozumiewawczą „S” pracowników przedsiębiorstw należących do Zjednoczenia ZNTK, której wiceprzewodniczącym został H. Kaczmarek. 13 XII 1981 ZNTK zostały zmilitaryzowane. Internowano H. Kaczmarka (13 XII 1981 – 5 VII 1982), późn. Marka Michałka (9 II – 29 IV 1982), J. Sarnę (12 V – 7 VII 1982) i Henryka

Magnuszewskiego (13 V - 2 VII 1982). Na pocz. 1982 w ZNTK zawiązała się Konspiracyjna KZ, do X 1982 wydawała druki ulotne, w których informowano o wydarzeniach na terenie zakładu (wg oceny SB sparaliżowana w wyniku działań operacyjnych). 1983-1986 ukazywały się oświadczenia i materiały podpisywane przez TKZ NSZZ «S» przy ZNTK w Poznaniu (struktura o nieustalonym składzie); wydano 3 jednodniówki pn. „Biuletyn Kolejarski”: w 1984 i 1985 z okazji Dnia Kolejarza, w 1986 z okazji 30. rocznicy Czerwca '56, sygnowane także m.in. przez TKZ NSZZ „S” przy ZNTK w Poznaniu. Przejawami oporu społecznego i działaniami podziemnej „S” były krótkie protesty 13. dnia każdego miesiąca (tzw. miesięcznice wprowadzenia stanu wojennego), wieszanie krzyży, transparentów z napisami popierającymi „S”, malowanie napisów na ścianach hal. Przez cały czas kolportowano pisma podziemne (m.in. „Obserwatora Wielkopolskiego”, „Biuletyn Wielkopolski”, „Hipolita”, „Solidarność Walcząca”, „Komunikat MR«S»”, „Tygodnik Mazowsze”). Pracownicy ZNTK brali udział w rocznicowych i patriotycznych mszach św. i demonstracjach ulicznych do 1989. 18 XI 1988 doszło do protestu na terenie zakładu: część pracowników z brygad akordowych na Wydz. Z-1, Z-3, Z-4 i Z-6 nie odebrała poborów, protestując przeciwko zmianie siatki płac. I-VI 1989 ukazywało się pismo „Głos z Roboczej” sygnowane przez ww. TKZ, drukowane przez poznański Oddział Solidarności Walczącej. W nr. 1 z 1 I 1989 opublikowano oświadczenie o wznowieniu działalności przez Tymczasową KZ „S” przy ZNTK z dniem 1 X 1988, celem była relegalizacja „S” oraz obrona praw pracowniczych i obywatelskich. 23 I 1989 „S” z ZNTK weszła w skład Międzyzakładowej Komisji Kolejarzy w Poznaniu; 24 I 1989 w ZNTK powstał jawny Komitet Organizacyjny „S” ZNTK Poznań w składzie: Jarosław Broda, Henryk Borucki, Jacek Lewandowski, H. Magnuszewski, Zbigniew Mojżkiewicz, M. Michałek, W. Pigła, Edward Pohl. 1 VI 1989 „S” w ZNTK zrzeszała 554 osoby w 15 Kołach związkowych. 12 VI 1989 odbyło się WZD „S” przy ZNTK. Wybrano KZ, Komisję Rewizyjną i delegatów na WZD Regionu Wielkopolska, przewodniczącym KZ został M. Michałek (do 1992), w skład Prezydium KZ weszli: Lidia Dudziak, H. Borucki, E. Pohl i Michał Wegner. W 1992 przewodniczącą KZ została L.

Dudziak (w 2010 wybrana na kadencję 2010-2014). W 2010 liczba członków „S” w ZNTK Poznań SA wynosi ok. 150. Działa także ZZ Pracowników ZNTK.

Przemysław Zwiernik

[Region Wielkopolska, Poznań](#)

[Poprzedni](#)
[Następny](#)

[Zgłoś błąd lub potrzebę uzupełnienia](#)